

Sygn. akt VU 12/15

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 17 kwietnia 2015 roku

Sąd Okręgowy w Piotrkowie Trybunalskim, Wydział V Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w składzie:

Przewodniczący SSR del. Marzena Foltyn-Banaszczyk

Protokolant p.o. stażysty Iwona Jasińska

po rozpoznaniu w dniu 17 kwietnia 2015 roku w Piotrkowie Trybunalskim na rozprawie sprawy z wniosku Z. O.

przeciwko Prezesowi Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego Oddział w Ł. (...)a w T.

o ustalenie podleganiu ubezpieczeniu społecznemu rolników

na skutek odwołania Z. O.

od decyzji Prezesa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego Oddział w Ł. (...)a w T.

z dnia 18 listopada 2014 r. sygn. (...)

1. zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że odsetki za zwłokę do dnia decyzji wynoszą na ubezpieczenie emerytalno-rentowe 1.062,00 złotych (jeden tysiąc sześćdziesiąt dwa złote) od dnia 15 czerwca 2011 roku do dnia 18 listopada 2014 roku;
2. oddala odwołanie w pozostałej części.

Sygn. akt VU 12/15

UZASADNIENIE

Zaskarżoną decyzją z dnia 18 listopada 2014 roku wydaną z upoważnienia Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego Oddział w Ł. (...)a w T. organ rentowy stwierdził podleganie ubezpieczeniu społecznemu rolników i obowiązek opłacania składek na ubezpieczenie emerytalno – rentowe dla Z. O. od dnia 1 stycznia 2006 roku do dnia 30 czerwca 2009 roku, zobowiązał do opłacenia składek za ubezpieczonego w wysokości 2.567,80 złotych oraz odsetek za zwłokę do dnia decyzji w wysokości 2.174,00 złotych.

W dniu 6 grudnia 2014 roku Z. O. wniósł odwołanie od decyzji Prezesa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego zaskarżając ją w całości i wnosząc o jej zmianę. Wnioskodawca w istocie nie zgadzał się z koniecznością i zasadnością uiszczania odsetek z uwagi na działanie prawa wstecz oraz brak winy wnioskodawcy w powstaniu zaległości, skoro organ rentowy sam zwrócił mu składki. Wnioskodawca powoływał się również na trudną sytuacją rodzinną, wniósł o częściowe umorzenie odsetek.

W odpowiedzi na odwołanie Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego (...) w T. Oddział (...) w Ł. wniósł o oddalenie odwołania.

Na rozprawie strony podtrzymały stanowiska w sprawie.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Z. O. był właścicielem gospodarstwa rolnego położonego w S. o łącznej powierzchni około 1,33 ha przeliczeniowe i jako rolnik podlegał ubezpieczeniu społecznemu rolników.

W dniu 14 listopada 2005 roku wnioskodawca zaprzestał prowadzenia działalności rolniczej z uwagi na przekazanie gospodarstwa rolnego synowi R. O..

(okoliczność bezsporna; akt notarialny k.79-80, 81-84 akt rentowych)

W dniu 20 grudnia 2005 roku Kierownik Biura Powiatowego Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa w P. decyzją numer (...) przyznał wnioskodawcy rentę strukturalną bez zwiększenia na małżonka.

(dowód: decyzja k. 90-91 akt rentowych)

Decyzją z dnia 19 stycznia 2006 roku Prezes KRUS orzekł o podleganiu ubezpieczeniu społecznemu rolników wnioskodawcy i obowiązku opłacania składek na ubezpieczenie emerytalne i rentowe z uwagi na uzyskanie prawa do renty strukturalnej.

(dowód: decyzja k. 93 akt rentowych)

W dniu 18 marca 2008 roku decyzją numer (...) Kierownik Biura Powiatowego Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa w P. uchylił decyzję z dnia 20 grudnia 2005 roku o przyznaniu wnioskodawcy renty strukturalnej oraz decyzję z dnia 7 marca 2006 roku o zmianie wysokości renty oraz odmówił przyznania wnioskodawcy renty strukturalnej.

(dowód: decyzja k. 109-113 akt rentowych)

Decyzją z dnia 10 czerwca 2009 roku KRUS stwierdził ustanie ubezpieczenia społecznego rolników w zakresie ubezpieczenia emerytalno-rentowego wnioskodawcy od dnia 1 stycznia 2006 roku z uwagi na uchylenie decyzji o przyznaniu wnioskodawcy renty strukturalnej.

(dowód; decyzja k. 119-122 akt rentowych)

W dniu 29 czerwca 2009 roku organ rentowy dokonał zwrotu nadpłaty z tytułu składek na ubezpieczenie społeczne rolników w kwocie 2.567,80 złotych.

(dowód: decyzja k. 130-133 akt rentowych)

Decyzją z dnia 16 czerwca 2009 roku organ rentowy przyznał wnioskodawcy prawo do emerytury od dnia 1 maja 2009 roku.

(dowód; decyzja k. 128 akt rentowych)

W dniu 27 maja 2011 roku na mocy decyzji numer (...) Kierownik Biura Powiatowego Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa w P. odmówił uchylenia decyzji z dnia 20 grudnia 2005 roku o przyznaniu wnioskodawcy renty strukturalnej oraz decyzji z dnia 7 marca 2006 roku o zmianie wysokości renty oraz przyznał wnioskodawcy prawo do renty strukturalnej. Wobec powyższego wnioskodawca na podstawie ww. decyzji otrzymuje rentę strukturalną od listopada 2005 roku do nadal.

Przedmiotowa decyzja uprawomocniła się w dniu 15 czerwca 2011 roku.

Organ rentowy otrzymał decyzję w dniu 12 listopada 2014 roku.

(dowód: decyzja k. 143-146 akt rentowych; pismo k. 142 akt rentowych)

Należność z tytułu składek za ubezpieczenie społeczne: emerytalno-rentowe wnioskodawcy w okresie od dnia 1 stycznia 2006 roku do dnia 30 czerwca 2009 roku wynosiła kwotę 2.567,80 złotych; z tytułu odsetek za okres od I kwartału 2006 roku do dnia 18 listopada 2014 roku wynosi kwotę 2.174,00 złotych.

(dowód: decyzja k. 147-148 akt rentowych)

Należność z tytułu odsetek za okres od dnia 15 czerwca 2011 roku (od dnia uprawomocnienia decyzji (...)) do dnia 18 listopada 2014 roku (dnia wydania zaskarżonej decyzji) wynosi 1.062,00 złotych.

(dowód: pismo k. 13, k. 16)

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

Odwołanie jest częściowo uzasadnione.

Zgodnie z art. 16 ust. 1 pkt 3 i ust. 3 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 roku o ubezpieczeniu społecznym rolników (tj. Dz.U. z 2013 roku, poz. 1403, z późniejszymi zmianami) ubezpieczeniu emerytalno-rentowemu podlega z mocy ustawy osoba pobierająca rentę strukturalną współfinansowaną ze środków pochodzących z Sekcji Gwarancji (...) Funduszu (...) lub ze środków pochodzących z (...) Funduszu Rolnego na rzecz (...) O. (...).

Jednocześnie zgodnie z art. 16 ust. 3 ww. ustawy przepisów ust. 1 nie stosuje się do osoby, która podlega innemu ubezpieczeniu społecznemu lub ma ustalone prawo do emerytury lub renty, lub ma ustalone prawo do świadczeń z ubezpieczeń społecznych.

Okoliczności faktyczne sprawy Sąd ustalił w oparciu o dokumenty zgromadzone przez organ rentowy w sprawie. Stan faktyczny nie był sporny.

Poza sporem zatem pozostawały okoliczności, iż w dniu 20 grudnia 2005 roku Kierownik Biura Powiatowego Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa w P. decyzją numer (...) przyznał wnioskodawcy rentę strukturalną bez zwiększenia na małżonka. W dniu 18 marca 2008 roku decyzją numer (...) Kierownik Biura Powiatowego Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa w P. uchylił decyzję z dnia 20 grudnia 2005 roku o przyznaniu wnioskodawcy renty strukturalnej oraz decyzję z dnia 7 marca 2006 roku o zmianie wysokości renty oraz odmówił przyznania wnioskodawcy renty strukturalnej. A następnie w dniu 27 maja 2011 roku na mocy decyzji numer (...) Kierownik Biura Powiatowego Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa w P. odmówił uchylenia decyzji z dnia 20 grudnia 2005 roku o przyznaniu wnioskodawcy renty strukturalnej oraz decyzji z dnia 7 marca 2006 roku o zmianie wysokości renty oraz przyznał wnioskodawcy prawo do renty strukturalnej. Wobec powyższego wnioskodawca na podstawie ww. decyzji otrzymuje rentę strukturalną od listopada 2005 roku do nadal. Przedmiotowa decyzja uprawomocniła się w dniu 15 czerwca 2011 roku.

Jednocześnie bezsporne było, iż decyzją z dnia 19 stycznia 2006 roku Prezes KRUS orzekł o podleganiu ubezpieczeniu społecznemu rolników wnioskodawcy i obowiązku opłacania składek na ubezpieczenie emerytalne i rentowe z uwagi na uzyskanie prawa do renty strukturalnej. Decyzją z dnia 10 czerwca 2009 roku KRUS stwierdził ustanie ubezpieczenia społecznego rolników w zakresie ubezpieczenia emerytalno-rentowego wnioskodawcy od dnia 1 stycznia 2006 roku z uwagi na uchylenie decyzji o przyznaniu wnioskodawcy renty strukturalnej. W dniu 29 czerwca 2009 roku organ rentowy dokonał zwrotu nadpłaty z tytułu składek na ubezpieczenie społeczne rolników w kwocie 2.567,80 złotych.

Spór nie dotyczył kwestii podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników przez wnioskodawcę jako osobę uprawnioną do renty strukturalnej. Jest on przy tym jedyną osobą podlegającą obowiązkowemu ubezpieczeniu, gdyż

renta nie zawiera zwiększenia na małżonka. Takiemu zatem obowiązkowi nie podlega małżonek wnioskodawcy (a contrario art. 16 ust. 1 pkt 4 ustawy). Powyższe również nie było kwestią sporną.

Poza sporem pozostawała również wysokość należności z tytułu składek, była to bowiem kwota należności na ubezpieczenie społeczne (emerytalno-rentowe) wnioskodawcy za okres od 1 stycznia 2006 roku do 30 czerwca 2009 roku, a która to została wcześniej zwrócona przez organ rentowy. Wnioskodawca nie kwestionował również poprawności matematycznego wyliczenia wysokości składek za okres od I kwartału 2006 roku do dnia 18 listopada 2014 roku (wydania spornej decyzji).

Spór dotyczył natomiast zasadności naliczenia składek. Wnioskodawca bowiem podał, iż sam organ rentowy zwrócił mu składki, a obecnie żąda ich niejako wstecz, podczas gdy wnioskodawca nie czuje się winny powstania zaległości. Ponadto wnioskodawca podnosił również okoliczności dotyczące jego sytuacji rodzinnej, zdrowotnej.

Sąd uznał odwołanie wnioskodawcy za częściowo zasadne.

Należało bowiem określić od jakiego terminu wnioskodawca jako osoba zobowiązana do opłacania składek i podlegająca ubezpieczeniu społecznemu rolników jest zobowiązana do uiszczenia odsetek za zwłokę w opłacaniu składek na to ubezpieczenie, w szczególności zaś czy wnioskodawca popadł w zwłokę w opłacaniu składek już w I kwartale 2006 roku, jak chce organ rentowy.

Zgodnie z treścią art. 4 ust. 1 ww. ustawy składki na ubezpieczenie za każdego ubezpieczonego opłaca rolnik. Jednocześnie zgodnie z art. 4 ust. 2 ustawy obowiązek opłacenia składki powstaje od dnia, w którym powstało ubezpieczenie, a ustaje od dnia, w którym ustało ubezpieczenie.

Stosownie do treści art. 52 ust. 1 ustawy w sprawach nieuregulowanych w ustawie stosuje się odpowiednio przepisy ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych. Zaś stosownie do treści art. 36 ust. 1 ustawy systemowej w związku z art. 52 ust. 1 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników każda osoba objęta obowiązkowo ubezpieczeniami emerytalnym i rentowymi podlega zgłoszeniu do ubezpieczeń społecznych.

Zgodnie z art. 24 ust. 2 ustawy systemowej w związku z art. 52 ust. 1 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników składki oraz odsetki **za zwłokę**, koszty egzekucyjne, koszty upomnienia i dodatkowa opłata, zwane dalej „należnościami z tytułu składek”, nieopłacone w terminie, podlegają ściągnięciu w trybie przepisów o postępowaniu egzekucyjnym w administracji lub egzekucji sądowej.

Z uregulowań ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników wynika ponadto, iż termin „okres podlegania ubezpieczeniu” nie jest tożsamy z pojęciem „objęcia ubezpieczeniem - ustania ubezpieczenia” a jest pojęciem szerszym, skutkującym rozciągnięciem ubezpieczenia na okres, za jaki została opłacona składka. Jednocześnie z przedstawionego uregulowania wynika, iż podleganie z mocy ustawy ubezpieczeniu emerytalno-rentowemu nie ustaje na skutek tego, że rolnik nie opłacał składek na ubezpieczenie społeczne. Podleganie to istnieje bowiem tak długo, jak długo chodzi o rolnika w rozumieniu m.in. art. 16 ust. 1 pkt 3 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników.

W danej sprawie sytuacja wnioskodawcy była dynamiczna i okoliczność kiedy był on rolnikiem w rozumieniu m.in. art. 16 ust. 1 pkt 3 ustawy, a kiedy nim nie był (a w konsekwencji kiedy podlegał z mocy ustawy ubezpieczeniu emerytalno-rentowemu i obowiązkowi uiszczania składek lub kiedy nie podlegał temu obowiązkowi) zależała od decyzji (...). Wnioskodawca bowiem był rolnikiem, po uprzednim przekazaniu gospodarstwa rolnego i zaprzestaniu działalności rolniczej, wyłącznie w skutek decyzji o przyznaniu renty strukturalnej i na skutek pobierania tej renty. Nie może zatem budzić wątpliwości, iż skoro zgodnie z art. 4 ust. 2 ustawy obowiązek opłacenia składki powstaje od dnia, w którym powstało ubezpieczenie, a w danej sprawie wnioskodawca podlegał ubezpieczeniu z mocy ustawy z uwagi na pobieranie renty strukturalnej, obowiązek opłacania składek powstaje po uprawomocnieniu się decyzji przyznającej taką rentę.

W sprawie doszło do przyznania wnioskodawcy renty od listopada 2005 roku na podstawie prawomocnej decyzji Kierownika (...) z dnia 20 grudnia 2005 roku. To właśnie ta prawomocna decyzja stała się podstawą do wydania decyzji KRUS z dnia 19 stycznia 2006 roku i objęcia wnioskodawcy obowiązkiem ubezpieczenia społecznego od dnia 1 stycznia 2006 roku.

Powyższa decyzja Kierownika (...) została jednakże uchylona decyzją z dnia 18 marca 2008 roku, co z kolei skutkowało uznaniem na mocy prawomocnej decyzji KRUS ustania ubezpieczenia wnioskodawcy i w konsekwencji doprowadziło do zwrotu opłaconych przez wnioskodawcę składek, jako nienależnych organowi rentowemu.

Taki stan trwał do dnia uprawomocnienia decyzji Kierownika (...) z dnia 27 maja 2011 roku, który odmówił uchylecia decyzji z dnia 20 grudnia 2005 roku, co w konsekwencji rodziło skutek obowiązywania z mocą wsteczną decyzji z dnia 20 grudnia 2005 roku przyznającej wnioskodawcy rentę strukturalną od listopada 2005 roku i nadal. Zatem dopiero od dnia uprawomocnienia się tej decyzji z dnia 27 maja 2011 roku, tj. od dnia 15 czerwca 2011 roku, należało uznać, iż dla wnioskodawcy powstał obowiązek opłacania składek z tytułu podlegania obowiązkowemu ubezpieczeniu jako rolnik w rozumieniu art. 16 ust. 1 pkt 3 ustawy o ubezpieczeniu rolniczym, tyle że z mocą od stycznia 2006 roku.

Skoro zatem ubezpieczenie powstało od stycznia 2006 roku, słusznie organ rentowy naliczył składki na ubezpieczenie społeczne wnioskodawcy od tego kwartału 2006 roku. Natomiast nie można mówić, iż już w pierwszym kwartale 2006 roku, przy tak ustalonym stanie faktycznym, powstała po stronie wnioskodawcy zwłoka w opłacaniu składek na to ubezpieczenie społeczne.

Należy w tym miejscu w szczególności podkreślić, iż przepis art. 24 ust. 2 ustawy systemowej stanowi o **zwłóce** w opłacaniu składek. Zwłoka zaś w rozumieniu przepisów prawa polskiego jest to zawinione opóźnienie. Opóźnienie zatem powstaje wskutek okoliczności, za które dłużnik odpowiedzialności nie ponosi (por. art. 481 § 1 k.c.). W zwłóce natomiast pozostaje osoba, która nie spełnia świadczenia na skutek okoliczności, za które ponosi odpowiedzialność.

Z przepisu art. 24 ust 2 ustawy wynika, iż odsetki za nieopłacenie składek w terminie należą się organowi rentowemu wyłącznie w przypadku zwłoki. W danej sprawie trudno uznać, że wnioskodawca w takiej zwłóce pozostawał w okresie od pierwszego kwartału 2006 roku do 14 czerwca 2011 roku (tj. do dnia uprawomocnienia decyzji ostatecznej o przyznaniu mu renty strukturalnej). W tym okresie bowiem nie miał on przyznanej prawomocnie renty, decyzja na podstawie której została ona przyznana, została uchylona. Co więcej składki, które w okresie obowiązywania decyzji z dnia 20 grudnia 2005 roku do dnia jej uchylecia zostały przez wnioskodawcę opłacone, organ rentowy zwrócił wnioskodawcy. Wobec czego całkowicie niezasadnym jest twierdzenie, iż wnioskodawca już w pierwszym kwartale 2006 roku miał obowiązek zapłaty składek, że wiedział, iż ma taki obowiązek, że bezprawnie, bezpodstawnie zaniechał opłacania składek, skoro z ustaleń faktycznych wynikało, iż zostały one opłacone w terminie, ale następnie zostały zwrócone wnioskodawcy w czerwcu 2009 roku. Brak jest zatem jakiegokolwiek uzasadnienia dla uznania, że w tym okresie wnioskodawca pozostawał w zwłóce w opłacaniu składek. Również w okresie po zwrocie składek taki obowiązek do ich uiszczania nie istniał, skoro wnioskodawca nie pobierał renty strukturalnej aż do prawomocnego przyznania jej na mocy decyzji z dnia 27 maja 2011 roku. Wnioskodawca zatem aż do dnia 15 czerwca 2011 roku nie miał obowiązku uiszczania składek, gdyż nie był rolnikiem w rozumieniu art. 16 ust. 1 pkt 3 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników, i nie pozostawał w zwłóce w zapłacie składek. Dopiero w skutek przyznania prawa do renty z mocą wsteczną powstał obowiązek zapłaty takiej należności.

W tym zakresie zatem odwołanie wnioskodawcy było zasadne i decyzja organu rentowego nie była prawidłowa. Wobec czego w tej części Sąd Okręgowy zmienił decyzję organu rentowego.

Natomiast słuszna i prawidłowa była decyzja organu rentowego, co do naliczenia odsetek za okres od dnia 15 czerwca 2011 roku do dnia 18 listopada 2014 roku, tj. w wysokości 1.062,00 złotych. Od dnia uprawomocnienia się decyzji Kierownika (...) z dnia 27 maja 2011 roku o odmowie uchylecia decyzji z dnia 20 grudnia 2005 roku i wypłacie renty strukturalnej od listopada 2005 roku, wnioskodawca wiedział o obowiązku podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników od I kwartału 2006 roku i powinien uiścić zaległą kwotę składek za okres od 1 stycznia 2006 roku do dnia 30

czerwca 2009 roku w wysokości 2.567,80 złotych. Od dnia 15 czerwca 2011 roku w sposób nieuzasadniony i niczym nieusprawiedliwiony nie tylko nie poinformował organu rentowego o przyznaniu mu renty strukturalnej, ale również nie dokonał wpłaty zaległości. Sąd Okręgowy zatem uznał, iż od dnia 15 czerwca 2011 roku wnioskodawca pozostawał w zwłoce, co do zapłaty zaległych składek.

W pozostałym zatem zakresie odwołanie wnioskodawcy było niezasadne i podlegało oddaleniu. W tym stanie rzeczy Sąd Okręgowy na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. zmienił decyzję organu rentowego w części i orzekł jak w pkt 1 i 2 sentencji wyroku.